

hayata destek

MEVSİMLİK TARIM SAHALARI VE ÇOCUKLARIN DURUMU

Mersin, Silifke'den
Saha Çalışması Bulguları

Hayata Destek Derneği
Eylül 2021

hayata destek

Rapor: Leyla Özer/ Mersin Hayata Destek Koruma Proje Yöneticisi

Saha Çalışması: Remziye Yeşilyaprak, Kahraman Ay, Metin Culha, Viki Var, Sultan Kocaoğlu, Hiva Tamer

Teknik Ekib: Hatem Efe/Hayata Destek Koruma Program Yöneticisi, Özlem Gegez/ Hayata Destek Çocuk Koruma Uzmanı, Mehmethan Erduran / Mersin Hayat Destek İzleme Değerlendirme Sorumlusu

Bu rapor, Diakonie Katastrophenhilfe'nin uygulayıcı ortağı olarak yürütülen ve Avrupa Birliği İnsani Yardım Birimi tarafından finanse edilen proje kapsamında Hayata Destek Derneği tarafından hazırlanmıştır.

**Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir**

Diakonie
Katastrophenhilfe

Member of **actalliance**

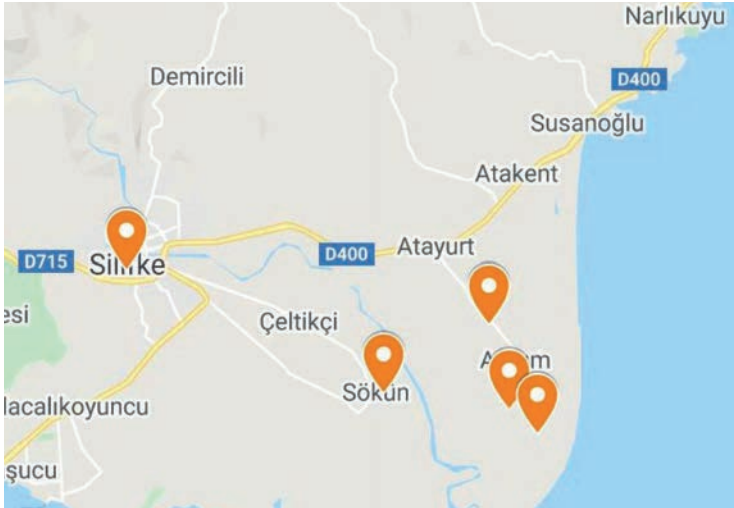
Bu yayın, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle yürütülen insani yardım faaliyetlerini kapsamaktadır. Burada ifade edilen görüşler, hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü temsil etmemektedir ve Avrupa Komisyonu, yayının içerdiği bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu değildir.

© 2021, Hayata Destek Derneği.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, Hayata Destek'in yazılı izni olmadan yeniden basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz ve satılamaz.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	4
GİRİŞ	6
SAHA ÇALIŞMASININ KAPSAMI VE YÖNTEMİ	8
SAHA ÇALIŞMALARININ BULGULARI	9
1. DEMOGRAFİK BİLGİLER	9
2. EKONOMİK DURUM VE İHTİYAÇLAR	10
3. SOSYAL UYUM	10
4. SAĞLIK, BULAŞICI HASTALIKLAR VE COVID-19 SALGINI	11
5. ÇOCUK KORUMA	12
6. ALANLAR ÖZELİNDE GÖZLEMLenen PROBLEMLER	14
SAHADAKİ İHTİYAÇLARA YÖNELİK KOORDİNASYON ÇALIŞMALARI	27
SONUÇ VE ÖNERİLER	29

Şekil 1- Saha çalışması yapılan yerin konumu

<https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=19IF23aZbUShehAap3Rj5qqvR4Edht-EX&usp=sharing>

ÖZET

Hayata Destek Derneği'nin 2021 yılında Mersin'de yaptığı saha çalışmaları kapsamında hazırlanan bu rapor, Silifke'deki mevsimlik tarım alanlarındaki tarım işçisi ailelerin ve özellikle çocukların sosyo-ekonomik yapılarını, çalışma ve yaşam koşullarını, çocukların karşılaştığı risklere dair saha bulgularını kapsamaktadır.

Silifke'de mevsimlik tarım alanlarında yaşayan ve çalışan aileler hem pek çok hizmete erişimde zorlanmakta hem de temel yaşam standartlarının altında yaşarken farklı risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Çalışmanın yapıldığı Arkum çadır alanları hem sağlık, eğitim, sosyal alan gibi hizmetler uzaktadır; hem de var olan hizmetler oldukça kısıtlıdır. Ayrıca çadır alanının köy merkezine uzaklığı nedeniyle mevsimlik tarım işçilerinin yerel halkla iletişimi oldukça sınırlıdır ve bakkala, manava, pazara erişimleri zordur.

Sahada paydaşlarla yapılan görüşmelere göre, Silifke'de yaşayan yaklaşık 10 bin mültecinin %80'i tarımla uğraşmakta; geri kalanlar ise inşaat sektöründe çalışmaktadır.

Görüşme yapılan mevsimlik tarım alanlarında çocukların önemli riskler altında olduğu tespit edilmiştir. Bu riskler özellikle okula erişimin kısıtlı olması, çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evliliklerdir. Çocukların okula erişimlerinin önünde okul mesafesi, çocukların çalışması, okulda daha önce yaşadıkları akran zorbalığı, ailelerin çocukları okula göndermeme konusundaki katı tutumu gibi birçok engel bulunmaktadır.

Çocuk işçiliği çocukların zihinsel, fiziksel, ruhsal gelişimlerine zarar vermektedir. Çocuk işçiliğiyle doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı okul dışı kalma durumu ise var olan yoksulluk döngüsünü beslemektedir. Eğitim- öğretim sürecini tamamlayamayan çocuk, yetişkin bir birey olduğunda da vasıfsız işlerde çalışmaya devam etmektedir. Saha çalışmaları sırasında küçükken çalışmak zorunda olup okuldan uzaklaşmış bireylerin, yetişkin olduklarında kendi çocuklarını da bu döngüden çıkaramadıkları gözlenmiştir.

Sahada çocuk yaşta evlilikler yaygındır. Aileler saklama yoluna gitse de, görüşmeler sırasında bu vakalarla hemen her sahada karşılaşılmıştır. Ailelerin çok çocuklu oldukları bilinmektedir. Çocuk yaşta evliliklerin olduğu ailelerde daha küçük yaştaki çocukların da aynı risk altında olduğu düşünülebilir. Çocuk yaşta evliliklere ilişkin hem haklar hem de yasal yaptırımlar bağlamında ailelerin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Sahada gözlemlenen bir başka sorun ise mevsimlik tarım çadır yerleşkelerinde çocukların sosyalleşmelerine, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine yönelik alan bulunmamasıdır. Alanlarda temel yaşam standartlarının sağlanması için gereken fiziki şartlar yetersizdir. Sinek ve böcek gibi hastalık yayan haşeratın yanı sıra tarım sahalarındaki birçok kişinin COVID-19 aşılı hakkında bilgisinin olmadığı ve aşılanmadıkları gözlenmiştir. COVID-19 aşısı hakkında bilgi eksikliği, aşılama alanlarına erişim sıkıntısı fazladır. Anket çalışmamız sırasında bölgedeki kişilerin %80'den fazlasının aşılanmadığı görülmüştür.

GİRİŞ

TÜİK verilerine göre Türkiye'de çocuk işçi sayısı 720 bindir¹. Anketin gerçekleştirildiği dönem senenin son çeyreği olduğu için mevsimlik tarım işçisi çocuklar bu sayının içinde yer almamaktadır. Ayrıca mülteci çocuklar da ankete tabi tutulmamıştır. Türkiye'de mülteci çocuklarla birlikte yaklaşık 2 milyon çocuk işçi bulunduğu tahmin edilmektedir. Salgın döneminde kapanan iş yerleri, artan işsizlik oranı ile işsiz kalan yetişkin sayısına paralel olarak çalıştırılan çocuk sayısında da artış gözlenmiştir.

Çocuk işçiliği, çocuklar için zihinsel, fiziksel, toplumsal ya da ahlaki açılardan tehlikeli ve zararlı işleri; okula düzenli devam etmelerini engelleyen ya da okullarından erken ayrılmalarına yol açacak işleri; çocukları aşırı uzun süren ve ağır işleri okullarıyla beraber yürütmek zorunda bırakan işleri kapsamaktadır². Çocuk işçiliği üzerine yapılan araştırmalar ve yürütülen çalışmalara göre çocuk işçiliğinin ana nedenini yoksulluktur. Ailelerin yeterli bütçeye sahip olmaması ve ekonomik güçlükler, ailelerin çocuklarını okuldan alarak, çalışma hayatına itmelerine neden olmaktadır³.

Çocuk işçiliğine paralel olarak okul dışı kalma durumunda da artış olduğu bilinmektedir. Okul dışı kalan çocukların çocuk işçiliğine itilmesi ya da çocuk işçi olan çocukların zamanla eğitim öğretimden uzaklaşmaları birbirlerini besleyen süreçlerdir.

2011 yılı itibariyle Suriye'den Türkiye'ye başlayan yoğun göç sonrasında bugün Türkiye'de kayıtlı 3 milyon 645 bin 140 Suriyeli yaşamaktadır. Bu nüfusun 1 milyon 724 bin 459'u ise çocuktur. Bu çocukların %35.48'i ise eğitime erişememektedir⁴.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocuğun eğitim, oyun, sağlık haklarının yanı sıra, ağır ve tehlikeli işlerde ya da eğitimine zarar verecek, sağlığı, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte işlerde çalıştırılmama gibi hakları koruma altına alınmıştır. Türkiye de bu sözleşmeye 1995 yılında taraf olmuştur. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri olarak tanımladığı ve Türkiye'nin kaldırmayı taahhüt ettiği sokakta çalıştırılma, küçük ve orta ölçekli işlerde ağır ve tehlikeli işlerde, mevsimlik tarım işlerinde çalıştırılma biçimleri hala

1. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Child-Labour-Force-Survey-2019-33807>

2. <https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/child-labour/lang--tr/index.htm>

3. Türkiye'de Çocuk İşçiliği Sorunu ve Çözüm Önerileri, Mustafa Günöz, 2007.

4. Milli Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Göç ve Acil Durumlarda Eğitim Daire Başkanlığı, Yıllara Göre Ülkemizde Eğitime Erişimi Sağlanan Suriyeli Öğrenci Sayısı, Kasım 2020.

çok yaygındır. Çocukların kimi zaman 8 saatten fazla sürelerle ağır ve tehlikeli işlerde çalıştıkları bilinmektedir. Mevsimlik tarımda çalışan çocuklarda ise günlük çalışma saatleri 11-12 saati bulabilmektedir.

Mülteci çocuklar, eğitime erişim ve çalıştırılma riskleri açısından daha da kırılgan grupta yer almaktadır. Başta yasal statülerinde var olan problemler olmak üzere, ekonomik engeller, akran zorbalığı, dil bariyeri, eğitim kurumlarının tutumları ve kapasite sorunları, ailelerin ihmali, çocuk işçiliği konusunda farkındalık eksikliği gibi problemler çocukların en temel haklarına erişimlerini engellemektedir. Tüm bu sorunlara ek olarak COVID-19 salgını, mülteci çocukları risklere daha da açık hale getirmiştir⁵.

Geçici mevsimlik tarım işçiliği, Suriye'den mülteci göçü sonrası kalıcı ve geçici olmak üzere iki şekilde vücut bulmaktadır. Bilinen anlamıyla gezici mevsimlik tarım işçiliği, genellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yaşayan ailelerin 4-6 aylık sürelerde göç yoluna çıktığı, gidilen yerde çadırlarda veya atıl, eski yapılarda kaldığı, mevsimlik iş tamamlandıktan sonra yaşadıkları yere geri döndükleri bir döngüdür. Suriyeli nüfusunun artmasıyla birlikte tarım alanlarında çok sayıda göçmenin çalıştığı bilinmektedir. Mevsimlik tarım alanlarında gerçekleştirilen saha çalışmaları özellikle Suriyeli tarım işçilerinden oluşan çadır alanlarının sürekli yaşam alanları haline geldiğini göstermektedir⁶.

Mersin 1 milyon 868 bin 757 kişilik nüfusu ve 13 ilçesiyle Türkiye'nin en büyük 11. ilidir. Toplam nüfusunun %12,7'sini kayıtlı Suriyeliler oluşturmaktadır. Ekonomik faaliyetlerin başında %40 ile sanayi, %30 ile tarım gelmektedir. Tarımsal faaliyetler Silifke, Tarsus ve Erdemli ilçelerinde kümelenirken, hemen hemen bütün ilçelerde tarım işçiliği yapıldığı bilinmektedir. Mersin, muz, çilek, limon, erik, badem, bakla, kabak ve keçiyoynuzu üretiminde Türkiye'nin ilk sırasında yer almaktadır.

Mersin'de çocuk işçiliği vakaları iki grupta incelenebilir. Çadır alanlarında ve Tarsus, Silifke gibi ilçelerde yaşayan çocuklar genellikle tarım işçisi olarak çalışmaktadırlar. Şehir merkezinde ikamet eden çocuklar ise çoğunlukla karton toplayıcılığı yapmaktadır.

5. <https://www.unicef.org/turkey/bas%C4%B1n-b%C3%BCltenleri/%C3%A7ocuk-i%C5%9F%C3%A7ile-rin-say%C4%B1s%C4%B1-20-y%C4%B1ld%C4%B1r-ilk-kez-artarak-160-milyona-y%C3%BCkseldi-uluslararası%C4%B1>

6. <https://goc.bilgi.edu.tr/media/uploads/2019/12/20/ozet-rapor-adanada-mevsimlik-gezici-tarim-iscilerinin-cocuklari.pdf>

Çocukların çalıştırıldıkları diğer alanlar arasında terzi, tekstil atölyeleri, fırın, sanayi, restoran-kafeler ve sokakta mendil satıcılığı sayılabilir.

Silifke'nin Arkum çadır alanları, tamamen Suriyeli nüfusun yaşadığı kalıcı mevsimlik tarım sahalarıdır. Silifke, il merkezinden 106 kilometre uzaklıktadır. Arkum çadır alanları ise ilçe merkezinden yaklaşık 20 kilometre uzaklıktadır. İl merkezinin yanı sıra ilçe merkezine de uzaklık, bireylerin hak ve hizmetlere erişimlerini olumsuz etkilemektedir.

SAHA ÇALIŞMASININ KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Hayata Destek Derneği Mersin ekibi, 2021 yılının Temmuz ayında yapılandırılmamış görüşmelerle, 2021 Ağustos ayında ise yapılandırılmış görüşmelerle Silifke ilçesindeki alanlardaki ailelerin ihtiyaçlarını tespit etmeye çalışmıştır. 5 Temmuz 2021 tarihinde Silifke Arkum çadır alanlarına keşif ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret sırasında mahalle muhtarı, esnaf, tarım işçileri ile kısa görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Bu görüşmeler sırasında tespit edilen risklerin ailelerle birebir görüşmelerle detaylandırılması için sahada bir ihtiyaç analizi çalışması yapılması planlanmıştır. Bu kapsamda İl Göç Müdürü ile görüşülmüş, destek alanlarına bakılmıştır. Analizimizden sonra İl Göç İdaresi'ne düşen bir rol olursa çalışmada yer alacakları Müdür tarafından aktarılmıştır. Ayrıca alanların ilaçlanması için Büyükşehir Belediyesi ile görüşülmüş ve ilaçlama yapılması için talepte bulunulmuştur.

Ağustos ayında 12 kişilik bir ekip, mevsimlik tarım alanlarında yaşayan ve çalışan ailelerle çocuklarının durumlarının tespit edilmesi amacıyla Silifke, Arkum çadır alanlarında iki gün boyunca anket çalışması ve bilgilendirmeler yapmıştır.

Bu görüşmelerde kullanılmak üzere kapsamlı bir anket çalışması hazırlanmıştır⁷. Anket sırasında sorulmuş olan her soru önceden analiz edilmiş ve kişilere sahadaki ihtiyacı belirlemeyecek hiçbir soru sorulmamıştır. Ankette sorulan sorular, hanenin demografik yapısına ve yaşam koşullarına, hanede bulunan çocukların okullaşma durumuna ve hizmetlere erişimine, hanenin geçim kaynaklarına, hanenin hizmetlere, özellikle sağlık

7. <https://ee.kobotoolbox.org/preview/v8dJVkS>

hizmetine ulaşıp ulaşamadığına, hanedeki COVID-19 geçmişine, hanenin diğer hanelerle olan sosyal uyumuna ve hanenin öncelikli ihtiyaçlarına yöneliktir. Ankete katılan herkese Kişisel Verilen Korunma Kanunu (KVKK) kapsamında hazırlanan Aydınlatma Metni verilmiştir. Bu analiz kapsamında öncelikli amaç kişisel veri toplamak olmadığı için yüksek koruma riskine sahip olmayan kişilerden kişisel veri alınmamıştır. Katılımcılara hane halkını kapsayacak şekilde sorular sorulmuştur.

Silifke'de bulunan farklı sahalarda da eş zamanlı anketler uygulanmıştır. Beş farklı sahada çalışmalar yürütülmüştür. 62 hane ile anket çalışması gerçekleştirilmiş olup toplam 319 kişinin verisine ulaşılmıştır. Raporda saha taramasında görüşme yapılan alanlarda edinilen bilgiler, sayısal veriler ve gözlemlerle desteklenerek aktarılmıştır⁸. Ayrıca mahalle muhtarlığı ile de görüşme yapılmıştır.

SAHA ÇALIŞMALARININ BULGULARI

Sahada yapılan görüşmeler ve anket çalışmalarının analiz sonuçlarından elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır. Saha çalışması sırasında 62 haneye anket uygulanmış olup toplamda 319 kişinin verilerine ulaşılmıştır. Bilgisi alınan bireylerin 164'ü çocuktur. Koruma desteğine ihtiyaç duyan 27 hane tespit edilmiştir. Koruma ihtiyaçları genel olarak okul dışı kalma, sağlık ve kimlik problemleri olmuştur. Koruma ihtiyacı duyan ailelerin %18.25'i yüksek riskli, %82'si ise orta riskli vakalardır.

1. DEMOGRAFİK BİLGİLER

Silifke'de 10 binin üzerinde mülteci olduğu belirtilmiştir. Sadece Say mahallesinde bine yakın Suriyelinin olduğu, bunların %80'inin tarımda, %20'sinin ise inşaat sektöründe çalıştığı aktarılmıştır. Kışın 6-7 ay limon, portakal, erik, zeytin gibi işlerde, yazın ise çoğunlukla çilek işlerinde çalışıldığı; çilek işi bitince de tarım işçilerinin %80'e yakınının farklı illere mevsimlik tarım için gittiği ve ekim ayında döndükleri muhtar tarafından iletilmiştir. Çadır alanlarındaki işçiler yaz-kış bu alanlarda kalmakta, geçici olarak başka işlere gitmekte veya civardaki fabrikalarda çalışmaktadırlar.

Arkum Mahallesi'nin nüfusu 5 bin olup yaklaşık bin Suriyeli mülteci mahallede ikamet etmektedir. 2 büyük, 3 küçük çadır alanında anket çalışması yürütülmüştür. Yol üzerinde hâlihazırda boş olan bir çadır alanı tespit edilmiştir. Bu çadır bölgesinde konaklayanların mevsimlik tarım işleri için başka şehirlere gittikleri aktarılmıştır. Yaklaşık 20 gün sonra var olan çadır alanlarının kapasitesinin fazlasıyla artacağı ve bir kaç çadır alanının daha oluşacağı bilgileri edinilmiştir.

Görüşme yapılanların %68'i kadınlardan oluşmaktadır. Bu duruma, erkeklerin tarlada çalışırken kadınların daha çok çadır alanında kalması neden olarak gösterilebilir. İşin azaldığı dönemde analizin gerçekleşmesi çadır alanında daha fazla kişiye ulaşılmasını sağlamıştır. İşin yoğun olduğu dönemlerde kadınlar da tarlada çalışmaktadır.

Görüşülen kişilerin %93'ü az 3 yıldır Türkiye'de barınmaktadır.

2. EKONOMİK DURUM VE İHTİYAÇLAR

Ailelerin %50'si aylık gelirini 1500 liranın altında olarak belirtmiştir. Giderlerinin 1000 liradan fazla olduğunu belirtenlerin oranı ise %94'tür. Ailelerin çok nüfuslu olduğu düşünüldüğünde, gelirin gideri karşılamadığı ve yoksulluk sınırının çok altında bir yaşam mücadelesi verildiği açıkça görülmektedir. Ayrıca görüşülen ailelerin %58'i herhangi bir sosyal yardımdan faydalanmadığını aktarmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcılara, en çok ihtiyaç duydukları destekler sorup ihtiyaç önceliklendirmesi yapılmıştır. Buna göre, barınma koşullarının iyileştirilmesi, gıda ve eşya görüşülen kişilerin genel olarak en çok ihtiyaç duyduğu desteklerdir.

3. SOSYAL UYUM

Arkum'da Suriyelilerin köyde istenmediği ancak toprak sahiplerinin ricası ile köyde bulunabildikleri aktarılmıştır. İşçilik yapan mültecilerin kalmasına 'müsaade edildiği' ifade edilmiştir. Köyde yerel halk ile mülteciler arasındaki ilişkiler sorulduğunda bir köy sakininin "zaten sesi çıkanları gönderdik. Böyle şeylere izin vermeyiz. Sessiz sakin olanları kaldı" şeklinde cevap vermesi dikkat çekicidir.

Suriyeli yetişkinlerin neredeyse hiçbiri iletişim kurabilecek kadar Türkçe bilmemektedir. Sökün ve Say bölgeleri hariç Türkiyeli ve mülteci topluluklar arasında iletişimin ve

temasın olmadığı gözlenmiştir. Aileler bölgenin merkezinden, hizmet birimlerinden ve sosyalleşebilecekleri alanlardan izole yaşamaktadır. Sökün ve Say bölgelerinde aileler Türkiyeli komşularından tedirgin olup çekindiklerini aktarmıştır.

Anket çalışmasından çıkan analize göre katılımcıların %63'ü Türkiyeli arkadaşlarının olduğunu ve bu kişilerle iyi ilişkiler geliştirdiklerini aktarmıştır. Katılımcıların %95'inden fazlası ise mülteci gruplarla iyi ilişkileri olduğunu belirtmiştir.

4. SAĞLIK, BULAŞICI HASTALIKLAR VE COVID-19 SALGINI

Görüşülen kişilerin %45'i sağlık hizmetine erişimde sorun yaşadığını aktarmıştır. Sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan zorluğun sağlık merkezlerine ve hastanelere uzaklık, kimlik problemleri ve hastanede tercümanın olmamasından kaynaklandığı görülmüştür. Gerçekleştirilen saha analizinde 104 kişinin kimliksiz olduğu ya da başka ile kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. Bu kişiler acil sağlık hizmetleri dışındaki herhangi bir hizmete erişememektedir.

Görüşme sırasında katılımcılara COVID-19 hakkında sorular sorularak sahadaki salgın düzeyi de ölçülmeye çalışılmıştır. Görüşülen aileler; COVID-19'a yakalanmadıklarını ama kaygılı olduklarını belirtmiş; aşı olmadıklarını, nasıl randevu alacaklarını bilmediklerini, hastaneye gidip aşı olmayacaklarını ancak sağlık ekiplerinin sahada aşılama yapması halinde aşı olabileceklerini aktarmışlardır.

Hanelerdeki COVID-19 aşısı hakkında bilgi sahibi olanlar, görüşme yapılan kişilerin sadece %34'ünü oluşturmaktadır. COVID-19 aşısı olan birey bulunan hanelere baktığımızda ise bu oranın %19'a düştüğü görülmüştür. Hanelerin salgın hakkında düzenli bilgi alıp almadığı da bu analiz sırasında ölçmeye çalıştığımız başka bir alan olmuştur. Haneler içerisinde salgın hakkında düzenli bilgi alanların oranı %51'dir.

Tuvalet atıklarının sadece %9'u kanalizasyona giderken geri kalan %91'lik kısım dere yatağına gitmekte veya açıkta bir çukurda tutulmaktadır. Çadır alanlarının dere yatağında olması, pirinç tarlalarına yakınlık ve açık atıklar nedeniyle alanda çok fazla sinek, böcek görülmektedir. Bu durumdan, görüşülen hemen herkes şikâyetçidir.

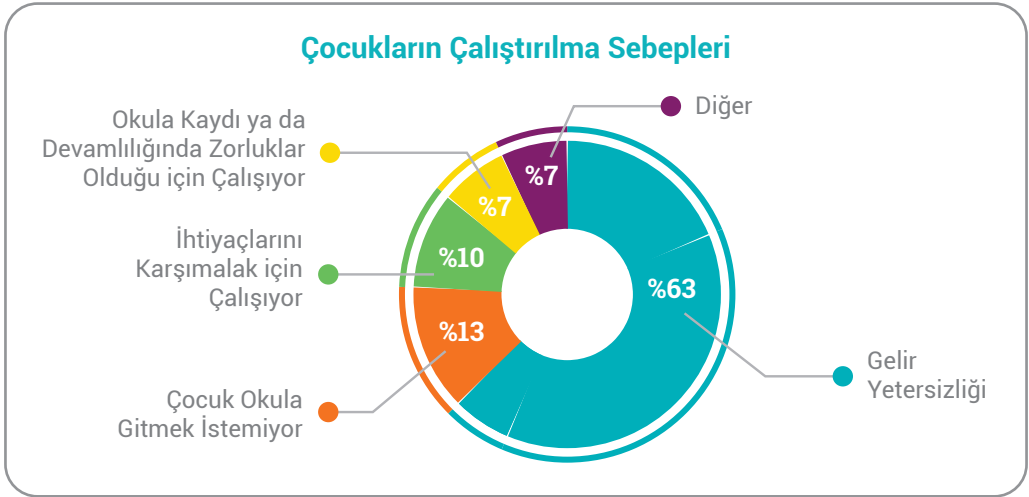
5. ÇOCUK KORUMA

Çocukların neredeyse tamamının hiç okula gitmediği görülmüştür. Aileler genel olarak çocukların okula gitmesine sıcak bakmamaktadır. Çocukların işgücü olarak görülmesi, dil engeli, akran zorbalığının aileler arasında sorunlara dönüşmesine yönelik kaygılar, kayıt süreçlerine dair bilgi eksikliği, okula erişimin zorluğu gibi faktörler etkilidir.

Hanelerin %16'sında çocuk yaşta evlilik olduğu tespit edilmiştir. Bazı hanelerin ise saklama eğiliminde olduğu fark edilmiştir. Saha çalışması sırasında, bebek sahibi olan 18 yaş altında çocukların olduğu görülmüştür.

Çocukların çalışma durumuna bakıldığında %26'sının çalıştığı aileler tarafından belirtilmiştir. Anket sırasında çocuk yaşta evliliklerin saklanmaya çalışılması gibi çocuk işçiliğinin de saklandığı görülmüştür. Görüşmeler sırasında ailelerin çocukları Arapça uyardıkları tercümanlar tarafından fark edilmiştir. Oranın çok daha yüksek olduğu bilinmektedir. Sektörel dağılıma bakıldığında ise %82'nin tarım sektöründe çalıştığı görülmektedir.

Çocukların çalıştırılma nedenleri aşağıdaki grafikte verilmiştir:

Alanda görüşülen çocukların %88.31'i okula devam edememektedir. Okula kaydı olan çocukların da neredeyse tamamı devamsızlık yapmaktadır. Uzaktan eğitim sürecine hiçbir çocuk dâhil olamamıştır. Dijital olanaklara erişim eksikliği çocukların eğitime erişimindeki en büyük engelken, uzaktan eğitime erişim hakkında ailelerin de bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Çeşitli fiziksel ve ekonomik engellerin yanı sıra ailelerin tutumu

da dikkat çekmiştir. Aileler eğitimin çocuklara bir şey katmayacağını ve okular bile bu sistem içerisinde kalmaya devam edeceklerini vurgulamıştır.

Çocukların okula gitmeme nedenleri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Çocukların %64'ü hiç Türkçe konuşamazken %26'sı çok az Türkçe bilmektedir. İyi seviyede Türkçe bilen çocukların oranı ise sadece % 1.30'dur.

6. ALANLAR ÖZELİNDE GÖZLEMLENEN PROBLEMLER

İl/ilçe	Mersin/Silifke	
Alan	Arkum Mahallesi – İstanbul Çiftlik 1	
Genel bilgiler	Tür	Çadır alanı
	Çadır sayısı	50
	Nüfus	Arkum mahallesindeki en büyük çadır alanı, mülteci nüfusun en fazla olduğu alan. 250'ye yakın olan nüfusun ekim ayında iki katına çıkacağı öğrenilmiştir.
Su, sanitasyon, hijyen	Hijyen	Alanda, tuvalet atıklarının açıkta olması, suya ve temizlik maddelerine yeterli erişimin olmamasından dolayı hijyen problemleri olduğu görülmüştür.
	Su	Temiz içme suyuna erişim kısıtlıdır. Alandaki şebeke suyuna bir mesafe kat edilerek, taşıma şeklinde sağlanmaktadır. Şebeke suyunun sıkça kesildiği aktarılmıştır.
	Dışkı	Dışkı çadırların yanında derme çatma oluşturulan tuvalet tarzı alanlara çukurlar kazılarak giderilmektedir. Biriken dışkının çadır alanlarının hemen yanındaki dereye bırakıldığı öğrenilmiştir. Dışkının açıkta olması ve yaşam alanının yanındaki dereye atılması hijyen problemlerini arttırmaktadır.
	Hastalık taşıyıcı	İki sulama kanalı arasına kurulmuş olan çadır bölgesi halkı, bahar ve yaz aylarında sinek, böcek türü hayvanların arttığını ve bu durumun insan sağlığını tehdit eder boyutta olduğunu aktarmıştır.
	Atık	Atık suların bir kısmının (mutfak ve banyo) çadır bölgesine, bir kısmının (tuvalet) ise hemen çadır alanı sınırındaki sulama kanallarına aktığı gözlenmiştir.
Barınak, yerleşim, gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Barınak ve yerleşim	Çadırların yanı sıra tamamlanmamış, eski betonarme yapılar da mevcuttur. Ekim ayında çadır sayısının iki katına çıkacağı aktarılmıştır. Alanda ailelerin veya çocukların dinlenebileceği gölgelik, ağaçlık bir alan yoktur. Çadırlar çok iç içe kurulduğundan ve çadırlardaki nüfus sayısı fazlalığından mahremiyet ihlalinin de sıklıkla yaşandığı düşünülmektedir.

	Gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Bölgede sık sık elektrik kesintilerinin olduğu fark edilmiştir. Bu durum yiyeceklerin bozulmasına sebep olmaktadır. Elektrik problemi giderilirse buzdolabı ihtiyacı belirgindir. Ailelere öncelikli ihtiyaçları sorulduğunda genelde "Ne olabilir ki?" gibi cevaplar alınmıştır. Önceliklendirilen ihtiyaçlar nakdi yardım, elektrik kesintisinin giderilmesi ve tuvalet atıkları sorununun giderilmesidir. Bölgede kimlik sorunundan ötürü aileler hizmet birimlerine erişememektedir.
	Kayıt ve hizmetlere erişim	Kimlik kaydı başka ilde olan kişi sayısı oldukça fazladır. Bu durum sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere erişimin önünde ciddi engel teşkil etmektedir. Bu çadır bölgesinde yaşayan mülteciler, önceki deneyimlerinden yola çıkarak, ev sahibi topluluktan ayrı bir yerde yaşamayı tercih ettiklerini aktarmışlardır. Bu durum da temel ihtiyaçlara erişimde zorluklar yaratmaktadır. Ayrıca köy halkının da Suriyelilere bakış açısının dışlayıcı olduğu ve etkileşime girmek istemedikleri gözlenmiştir.
Sağlık	Sağlık hizmetlerine erişim	Görüşülen alanlar içerisinde kadın sağlığına yönelik bilinç düzeyi en düşük çadır bölgesidir. Üreme sağlığı eğitimi verilmiştir. Eğitim geniş bir katılımcı sayısı ile başlamıştır. Eğitim sonuna doğru yaşlılar ve ilgilenmeyenler erken ayrılmıştır. Kadınlar en çok korunma yöntemlerine yönelik sorular sormuşlardır. Kadınlardan bazıları, kendilerinin de çok fazla çocuk istemediklerini, ancak eşlerinin çocuk yapmamaları sebebiyle başka bir kadınla evlenme yolunu tercih etmesinden korktukları için mecburen doğurmaya devam ettiklerini aktarmışlardır. Silifke'de kadın doğum uzmanına gittikleri ancak tercüme sorunundan dolayı kendilerini ifade edemedikleri de aktarılanlar arasındadır. Hayata Destek Derneği'nin telefon numarası paylaşılarak ihtiyaç halinde tercüme desteği sağlanacağı bilgisi verilmiştir.

	COVID-19 aşılama	<p>Bölgede aşılama oranının çok düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu duruma aşı hakkında olan bilgi kirliliği ve aşılama yaşı hakkında bilgi eksikliğinin yol açtığı gözlemlenmiştir. Düzenli olarak bilgiye erişilemediği için çadır alanındakiler salgınla ilgili yeterli bilgiye sahip değildir. Alan sakinleri bilgilere TV ve internet aracılığı ile eriştiklerini aktarmıştır. Yapılan görüşmelerde aileler, aşının bölgeye ulaştırılması halinde aşı olmak istediklerini ancak sağlık birimlerinin yerleşkeye uzak olması ve ulaşımda yaşanan sorunlar nedeniyle aşıya erişemediklerini aktarmışlardır. Yine bölge sakinleri içerisinde aşı hakkında tereddütleri olduğunu belirtenler olmuştur. Aşı, aşı sırası ve aşı randevusu alma konusunda bilgi desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.</p>
Çocuk koruma	Eğitim	<p>Okul dışı çocuk sayısı oldukça fazla olduğundan eğitim hakkının ihlali ciddi boyuttadır. Alana yakın, erişilebilir bir okul bulunmamakta, okula erişimi kolaylaştıracak servis imkânı da sağlanmamaktadır.</p> <p>Ailelerle yapılan görüşmelerde çocukların okula kayıt edilmesi konusunda çekimser davrandıkları gözlemlenmiştir. Bu duruma ailelerin Türkiyeli vatandaşlardan izole yaşaması, çocuklar arasında yaşanabilecek zorbalıktan çekinmeleri de neden olmaktadır.</p> <p>Alanda okul dışı 39 çocuk olduğu tespit edilmiştir.</p>
	Çocuk yaşta evlilik	<p>Alanda çocuk yaşta zorla evlilik vakaları gözlenmiştir. Bu da pek çok hakkın ihlaline işaret etmektedir. Alanda 2 çocuğu olan 15 yaşında bir çocukla karşılaşılması tablonun vahametini ortaya koymaktadır. Erken yaşta zorla evlendirilmiş çocuklar çadır alanında doğum yaptıkları için, resmi kayıtlara yansımaya riskler yaşanmaktadır.</p>
	Çocuk işçiliği	<p>Bölgede çocuk işçiliği çok yaygındır, 13-14 yaştan itibaren çocuklar düzenli olarak tarım alanında çalıştırılmaktadır.</p>

	Çocuk güvenliği	<p>Çadır alanı sınırlarındaki sulama kanallarını çeviren teller çocuklara yönelik riskleri engelleyebilecek sağlamlıkta değildir.</p> <p>Çocukların oyun ve temiz çevre hakkına erişebilecekleri park ve benzeri hiçbir alan yoktur.</p> <p>Çadır nüfusu kalabalık ve ortak alan kullanımı yoğun olduğundan çocukların yetişkinler arasındaki cinsel davranışlara maruz kaldığı tahmin edilmektedir.</p>
	Diğer	<p>Alanda kalabalık ailede yaşayan çocukların ayakkabı, kıyafet, hijyenik bebek bezi gibi temel bakım malzemelerine erişimleri çok kısıtlıdır ve alan sakinlerinin bu konuda destek talebi oldukça yüksektir. %36'sı Türkiyelilerle iyi ilişkilerinin olduğunu söylerken, geriye kalanların Türkiyeli tanıdığı yoktur.</p>

Alan	Arkum Mahallesi – İstanbul Çiftlik 2	
Genel bilgiler	Tür	Çadır alanı
	Çadır sayısı	15
	Nüfus	Arkum mahallesindeki ikinci büyük çadır alanıdır. 40'a yakın olan nüfusun ekim ayında sekiz katına çıkacağı öğrenilmiştir.
Su, sanitasyon, hijyen	Hijyen	Alanda hijyen malzemelerine erişimin kısıtlı olduğu görülmüştür. Çok fazla sinek, böcek olduğu bu durumun da özellikle küçük çocuklar arasında çeşitli hastalıklara neden olduğu dile getirilmiştir.
	Su	Temiz içme suyuna erişim vardır fakat şebeke suyunun sıklıkla kesildiği iletilmiştir.
	Dışkı	Alanda daha önce UNHCR ve Büyükşehir Belediyesi'nin birlikte koyduğu prefabrik tuvaletler olduğu görülmüştür. Tuvaletlere fiziken daha yakın olan çadırlar tuvaletleri kullanırken daha uzak çadırlar kendi oluşturdukları tuvaletleri kullanmakta, dışkıları ise dereye akmaktadır.

	Hastalık taşıyıcı	İki sulama kanalı arasına kurulmuş olan çadır bölgesi halkı, bahar ve yaz aylarında sinek, böcek türü hayvanların arttığını ve bu durumun insan sağlığını tehdit eder boyutta olduğunu aktarmıştır.
	Atık	Atık suların bir kısmının (mutfak ve banyo) çadır bölgesine, bir kısmının (tuvalet) ise hemen çadır alanı sınırındaki sulama kanallarına aktığı gözlenmiştir.
Barınak, yerleşim, gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Barınak ve yerleşim	Çadırların yanı sıra, birkaç betonarme yapının olduğu görülmüştür. Alanda ailelerin veya çocukların dinlenebileceği gölgelik, ağaçlık bir alan yoktur. Çadırlar çok iç içe kurulduğundan ve çadırlardaki nüfus sayısı fazlalığından mahremiyet ihlalinin de sıklıkla yaşandığı düşünülmektedir.
	Gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Bu alanda çok sayıda bebek olduğu gözlemlenmiştir. Ailelerden bebek bezi ve kıyafet ihtiyacı talebi gelmiştir. Ailelere önceliklendirebilecekleri ihtiyaçları sorulduğunda genelde "ne olabilir ki?" gibi tepkiler gösterilmiştir. Bölgede özellikle talep edilen konulardan biri ilaçlama ihtiyacıdır. Ayrıca ailelerin nakdi destek talebi olmuştur.
	Kayıt ve hizmetlere erişim	Alan köy merkezinden uzaktadır, hizmetlere erişim kısıtlıdır. Kimlik problemi az sayıdadır. Çocukların okula gönderilmemesine, kimlik kaydının olmaması gerekçe gösterilmiştir.
Sağlık	Sağlık hizmetlerine erişim	Üreme sağlığı ve kadın sağlığıyla ilgili bilinç düzeyleri en yüksek olan çadır bölgesidir. Kadınların geneli ileri yaşta oldukları için eğitime ihtiyaç duymadıklarını aktarmışlardır. Kızlarının veya gelinlerinin soruları için de bu konulara hâkim olmaları gerektiği belirtilmiştir. Eğitim sonunda meme kanseri konusunda kendi kendini muayene bilgi paylaşımı gerçekleştirilmiştir. Bu kısım eğitimin epeyce ilgi çeken bir kısmı olmuştur. Silifke bölgesinde kadın doğum uzmanı olduğunu ancak hastanede tercüman olmadığı için kendilerini ifade ederken zorlandıklarını söylemişlerdir. Hayata Destek Derneği'nin telefon numarası paylaşılarak ihtiyaç halinde

		tercüme desteği sağlanabileceği aktarılmıştır. En yakın Göçmen Sağlığı Merkezi'nin Erdemli'de olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Ancak genelde Silifke'ye gitmeyi tercih etikleri öğrenilmiştir.
	COVID-19 aşılama	Bölgede aşılama oranının çok düşük olduğu tespit edilmiştir. COVID-19'la ilgili yeterli bilgiye sahip olmamakla birlikte düzenli olarak bilgiye erişilememektedir. Yapılan görüşmelerde aileler, aşının bölgeye ulaştırılması halinde aşı olmak istediklerini ancak sağlık birimlerinin yerleşkeye uzak olması ve ulaşımda yaşanan sorunlar nedeniyle aşıya erişemediklerini aktarmışlardır. Aşı ve aşı randevusu alma konusunda bilgi desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bilgi eksikliğunun en büyük nedeni dil problemidir.
Çocuk koruma	Eğitim	Eğitime erişim konusuna bölge sakinlerinin oldukça mesafeli olduğu gözlenmiştir. Bölgedeki en yaşlı bireyin aktardıkları bu konuda bölge sakinlerinin genel inanışlarını ortaya koymaktadır: "Biz çobanız, oğlum çoban. Bizden doktor ya da başka şey çıkmaz. Biz sabit değiliz. Çiftlikte çalıştığımız için sürekli şehirler arası geziyoruz. Bugün Mersin, yarın Adana olabilir, öbür gün Konya... O yüzden okumakla işimiz yok." Alanda okula taşınmalı sistem uygulaması vardır fakat çocuklar gitmemektedir. Çocukların bir kısmı eğitime sınırlı erişim sağlayabilmiş ve sınırlı düzeyde Türkçe konuşabilmektedir.
	Çocuk yaşta evlilik	Diğer alanda olduğu gibi burada da çocuk yaşta zorla evlilik vakaları gözlenmiştir.
	Çocuk işçiliği	Bölgede çocuk işçiliği çok yaygındır, 13-14 yaştan itibaren çocuklar düzenli olarak tarım alanında çalıştırılmaktadır.
	Çocuk güvenliği	Çadır alanı sınırlarındaki sulama kanallarını çeviren teller çocuklara yönelik riskleri engelleyebilecek sağlamlıkta değildir.

		<p>Çocukların oyun ve temiz çevre hakkına erişebilecekleri park ve benzeri hiçbir alan yoktur. Çadır nüfusu kalabalık ve ortak alan kullanımı yoğun olduğundan çocukların yetişkinler arasındaki cinsel davranışlara maruz kaldığı tahmin edilmektedir.</p> <p>Bölgede çocukların çok fazla sinek, böcek sokmasına maruz kaldıkları ve yılan sokmasından korktukları aktarılmıştır.</p>
	Diğer	<p>İstanbul Çiftlik 2 bölgesinde ailelerin en çok önceliklendirdiği ihtiyaçlar gıda, eşya ve sağlık yardımları olmuştur. Ayrıca ailelerin psikolojik destek talebi de mevcuttur.</p> <p>Ailelerin %67'si Türkiyelilerle iyi ilişkilerinin olduğunu söylerken geri kalanının Türkiyeli tanıdığı yoktur.</p>

Alan	Arkum mahallesi - 3. Alan	
Genel bilgiler	Tür	Çadır alanı
	Çadır sayısı	6
	Nüfus	Bu alan İstanbul çadır 1 ve 2 arasında kalan yol boyundaki görece daha küçük bir alandır. Nüfusu 25-30 civarındır.
Su, sanitasyon, hijyen	Hijyen	Alanda hijyen malzemelerine erişimin kısıtlı olduğu görülmüştür.
	Su	Temiz içme suyuna erişim kısıtlıdır.
	Dışkı	Kendi oluşturdukları tuvaletleri kullanmaktadırlar.
	Hastalık taşıyıcı	Diğer bölgelerde olduğu gibi sinek, böcek sıkıntısı burada da yaşanmakta ve çocuklar için risk oluşturmaktadır.
	Atık	Atıkların açık alanda doğaya bırakıldığı görülmüştür.
Barınak, yerleşim, gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Barınak ve yerleşim	Yol boyunca dizili çadırlarda kalınmaktadır.
	Gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Temiz içme suyu, elektrik gibi temel ihtiyaçlara erişimin sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca buzdolabı olmadığı için yiyeceklerin saklanması problemi vardır. Çocukların mama ihtiyacı aileler tarafından dile getirilmiştir.

	Kayıt ve hizmetlere erişim	Çadır alanında görüşülen tüm ailelerin kimlik kaydı bulunmaktadır.
Sağlık	Sağlık hizmetlerine erişim	Eğitim saatinde çadır bölgesinde sadece kadınlar ve küçük çocuklar vardı. Sonrasında gelen erkeklerin eğitim içeriğini görmelerinden rahatsız oldukları için perde çekilmiştir. Doğum oranının çok yüksek olduğu bir çadır bölgesidir. Eğitimi veren kişilerin doktor olup olmadığı ve bu eğitimin onlara neden verildiği sorgulanmıştır. Erkek üreme organlarının tanıtıldığı bölümde rahatsız olup bunları öğrenmeye ihtiyaç duymadıklarını aktarmışlardır. Doğum kontrol yöntemlerinin anlatıldığı bölümü ilgiyle dinleyip sağlıkla ilgili sorulan bazı soruları doktora sormaları istendiğinde kadınlar, Silifke'de kadın doğum uzmanının erkek olduğunu, çekindikleri için gitmediklerini belirtmişlerdir. Üreme sağlığına ilişkin benzer sağlık şikâyeti olan iki kadın birbirlerinin merhemlerini kullandıklarını aktarmıştır. Doktora gitmeleri konusunda ilgili uyarıldıklarında doktorun uzak olması ve erkek olması sebebiyle gitmek istemediklerini belirtmişlerdir. Çadırdaki 6 aylık bebeği olan bir annenin 3 aylık hamile olduğu öğrenilmiştir. Hamilelikten dolayı bebeği süt ile besleyemediği için mama kullanması gerekmekte olup mamaya erişiminin zor olduğu görülmüştür. Kadınlar genel olarak eğitim dışında bez, mama, kıyafet gibi yardımlara ihtiyaç duyduklarını aktarmışlardır.
	COVID-19 aşılama	Yapılan görüşmelerde aileler, aşının bölgeye ulaştırılması halinde aşı olmak istediklerini ancak sağlık birimlerinin yerleşkeye uzak olması ve ulaşımda yaşanan sorunlar nedeniyle aşıya erişemediklerini aktarmışlardır. Yine bölge sakinleri içerisinde aşı hakkında tereddütleri olduğunu belirtenler olmuştur. Aşı ve aşı randevusu alma konusunda bilgi desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Çocuk koruma	Eğitim	Çocukların okula gitmediği ve Türkçe bilmedikleri görülmüştür.
	Çocuk yaşta evlilik	Diğer alanda olduğu gibi burada da çocuk yaşta zorla evlilik vakaları gözlenmiştir.
	Çocuk işçiliği	Bölgede çocuk işçiliği çok yaygındır, 13-14 yaştan itibaren çocuklar düzenli olarak tarım alanında çalıştırılmaktadır.
	Çocuk güvenliği	Alanda çocukların çıplak dolaştıkları gözlenmiştir. Bu durum çocukları pek çok açıdan riske açık hale getirmekte ve ihmali düşündürmektedir. Çocukların eğitime erişimi yoktur. Benzer şekilde çocukların uygun ortama ve uyarılara da erişimleri bulunmamaktadır.
	Diğer	Ailelerin temel talepleri nakdi yardım, bebek bezi, mama vb. şeklindedir. Çocuk sayısından ötürü giderlerinin çok olduğunu ve giderleri karşılamakta zorlandıklarını ifade etmektedirler.

Alan	Arkum Say Mahallesi	
Genel bilgiler	Tür	Geçimini tarım işçiliği ile sağlayan fakat çadır alanlarından ziyade mahalledeki eski ve bakımsız evlerde kalan Suriyeli mülteci gruplardan oluşmaktadır.
	Çadır sayısı	Evlerde kalınmaktadır.
	Nüfus	Mahallede bine yakın Suriyeli nüfusun olduğu, mahalle muhtarı tarafından aktarılmıştır.
Su, sanitasyon, hijyen	Hijyen	Alanda hijyen malzemelerine erişimin maddi olanaklardan ötürü kısıtlı olduğu görülmüştür.
	Su	Temiz içme suyuna erişim vardır.
	Dışkı	Kanalizasyon
	Hastalık taşıyıcı	İlçe merkezinde olan mahalle su kanallarına da uzak olduğu için sinek ve böceklerin yarattığı riskler anlamında diğer sahalardan daha iyi durumdadır.
	Atık	Atıklar ile ilgili bir problem gözlemlenmemiştir.

Barınak, yerleşim, gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Barınak ve yerleşim	Mahalledeki evlerin büyük çoğunluğu betonarme eski yapılardan oluşmaktadır. Aileler evlerde kira karşılığında kalmaktadırlar. Türkiyeli aileler ile aynı mahalleyi paylaştıklarını aktarmışlardır. Evler genel anlamda eski ve kırık döküktür. Genel anlamda çalışma yürütülen bölgelerin hiçbirinde ailelerin özel alanları yoktur.
	Gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Ailelerin maddi yetersizliklerden dolayı temel gıda malzemelerine, kıyafete erişimleri yeterli değildir. Ayrıca ev kiralari ve elektrik, su gibi faturaları ödemede güçlük çekildiği aktarılmıştır.
	Kayıt ve hizmetlere erişim	Kimliklerin güncellenmeye ihtiyacı olduğu ve bu nedenle sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimde sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Mahallede kayıt dışı mülteci sayısı azdır.
Sağlık	Sağlık hizmetlerine erişim	İlçe merkezinde barınan ailelerin sağlığa erişimlerinde bir problem görülmezken hastanede tercüman olmamasından kaynaklı yeterli hizmet alınmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çocuk yaşta evlilik vakalarında hamilelik durumunda yasal bir yaptırımla karşılaşma riskinden dolayı çocukların hamilelik süresince doktora gitmediği tespit edilmiştir.
	COVID-19 aşılama	Bölge halkı aşı ile ilgili bilgileri olduğunu fakat yaş sırasının gelip gelmediği konusunda bilgiye erişemediklerini aktarmıştır. Halk içerisinde birinci doz aşı olduğunu aktaranlar olmuştur. Genel olarak sağlıkla ilgili hiçbir sıkıntılarının olmadığını, COVID-19 geçirmediğini ve aşı olmadıklarını aktarmışlardır. COVID-19 hakkında yeterli bilgi alamadıklarını ifade etmişlerdir.
Çocuk koruma	Eğitim	Okula gitmeyen çocukların olduğu, kayıtlı çocukların uzaktan eğitim sistemine (EBA) erişimlerinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çocukların eğitim materyalline erişimlerinin sınırlı olduğu aileler tarafından aktarılmıştır. Çocuklar Türkçe bilmemektedir. Okul kaydı olan sınırlı sayıda çocuk ile ilgili, belli bir yaştan sonra çalışacakları için okula devam etmeyecekleri aileleri tarafından aktarılmıştır.

Çocuk yaşta evlilik	Diğer alanda olduğu gibi burada da çocuk yaşta zorla evlilik vakaları gözlenmiştir.
Çocuk işçiliği	12 yaş ve üstü çocukların tarlada veya sokakta çalıştıkları öğrenilmiştir. Ailelerin 12 yaşında çocuğa iş verilmediğinden yakındığı görülmüştür. 12 yaş üstü çocuklar çocuk işçiliğine itilirken daha küçük yaştaki çocukların çocuk işçiliği riski taşıdığı açıktır.
Çocuk güvenliği	Mahallede aileler dağınık bir şekilde yerleşmiştir. Ana yolun hemen yanındaki evler çocuklar için güvenlik riski oluşturmaktadır. Ayrıca evlerin yıkık dökük eski yapılar olması, çocuk alanlarının olmaması, çocukların sokakta, yol kenarında oynaması ciddi riskler oluşturmaktadır. Görüşülen ailelerin çocuk sayısına kız çocuklarını dâhil etmemesi ihmal, istismar ve erken yaşta zorla evlilik ihtimallerinin yüksek olduğunu düşündürmektedir.
Diğer	Say Mahallesi'nde ailelerin önceliklendirdiği ihtiyaçlar gıda, eşya ve barınma yardımları olmuştur. Mahallede ikamet eden sığınmacılar, kira fiyatlarının oldukça yüksek olduğunu aktarmıştır. Ailelerin öncelikli olarak nakdi yardım talebi bulunmaktadır. Ayrıca Ankara'da yaşanan gerginlik sonrası Suriyelilere yönelik ötekileştirici tutumların yaşadıkları yere de yansıdığından bahsedilmiştir ⁹ . Suriyelilere yönelik ayrımcı ve saldırgan bir dilin bölgede hâkim olduğu aktarılmıştır. Suriyeli bir bakkal, Ankara'daki olaylardan sonra iki gün tedbir amaçlı bakkalını kapalı tuttuğunu ifade etmiştir.

9. <https://tr.euronews.com/2021/08/11/ankara-alt-ndag-da-suriyelilere-ait-ev-ve-is-yerlerine-sald-r>

Alan	Arkum Sökün Mahallesi	
Genel bilgiler	Tür	Diğer çadır alanlarından görece daha uzakta ve izole bir yerdedir. Fiziki şartların diğer sahalardan daha iyi olduğu gözlenmiştir. Kişi sayısı diğer alanlara göre daha azdır. Şu anda 10 hane vardır. Ekim ayında hane sayısının 50'ye, kişi sayısının ise 250 çıkması beklenmektedir. Çilek hasadı döneminde mahalledeki hane sayısının 50'yi aştığından ve bu ailelerin çadır kurarak geçici yerleşimler oluşturduğundan bahsedilmiştir. Çadır bölgelerinin tüm temel ihtiyaçları işverenler tarafından karşılanmaktadır.
	Çadır sayısı	10
	Nüfus	40
Su, sanitasyon, hijyen	Hijyen	Diğer çadır bölgelerine göre alan daha steril ve güvenlidir. Aileler evlerin önünde horoz, güvercin, keçi gibi hayvanlar beslemektedir.
	Su	Temiz içme suyuna erişim vardır.
	Dışkı	Kanalizasyon
	Hastalık taşıyıcı	Sinek ve böcek problemi bu alan için de geçerlidir.
	Atık	Atıklar ile ilgili bir problem gözlenmemiştir.
Barınak, yerleşim, gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Barınak ve yerleşim	Betonarme ve eski olan yapılarda, birbirlerine yakın hanelerde ikamet edilmektedir.
	Gıda ve gıda dışı ihtiyaçlar	Sökün Mahallesi'nde aileler tarafından önceliklendirilen ihtiyaçların başında gıda ve eşya yardımları gelmiştir. Mahallede ayrıca yasal destek talepleri de olmuştur. Fiziki engel konusunda engelli raporu almak için bilgi ihtiyacı olan bir aile tespit edilmiştir.
	Kayıt ve hizmetlere erişim	Mahallede yaşayan mültecilerin neredeyse tamamı kayıtlı ve kimlik sahibidir. Çok az sayıda gönüllü geri dönüş yapıp tekrar Türkiye'ye gelen ve henüz ikinci defa kimlik hakkına erişemeyenler olduğu tespit edilmiştir.

Sağlık	Sağlık hizmetlerine erişim	Sağlık hizmetlerine erişim kısıtlıdır. Dil bilmeme ve tercüman problemi bu sahada da aileler tarafından aktarılmıştır.
	COVID-19 aşılama	<p>Mahallede yaşayan sığınmacılar genelde aşılama kriterlerine uymaktadır. Fakat aşı sırası hakkında bilgi eksikliğinden kaynaklı aşıya erişemedikleri tespit edilmiştir.</p> <p>Bebeklik çağındaki diğer aşılar ve sağlık hizmetleriyle ilgili bir problem gözlemlenmemiştir.</p> <p>Görüşülen bir ailenin fiziksel engeli ve kronik rahatsızlığı olan çocukları olduğu tespit edilmiştir. Aile COVID-19 aşısı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını ve aşı olmadıklarını aktarmıştır.</p>
Çocuk koruma	Eğitim	<p>Çocuklar, mahallede okul bulunmadığından yakın başka bir mahallenin okulunda eğitim almaktadır. Mülteci çocukların okul devamlılığı olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun kaynağı olarak akran zorbalığından söz edilmektedir.</p> <p>Aileler bölgede olmadıkları için tespit çalışması sınırlı olmuştur. Görüşme yapılan bir aile, bazı çocuklarının okula kayıtlı olduğunu ancak akran zorbalığı nedeniyle okula devam etmeyeceklerini aktarmıştır. Ek olarak akran zorbalığının aileler arasında çatışmaya neden olmasından kaygılandıkları gözlenmiştir. Konu hakkında yapılan görüşmede aile, "çocuklar arasında sorun çıkıyor ve biz sadece huzur ve güven istiyoruz, başka bir şey istemiyoruz" ifadelerini kullanmıştır.</p>
	Çocuk yaşta evlilik	Çocuk yaşta evlilik vakası görülmemiştir. Fakat çocukların okul dışı olması ve çalıştıkları göz önünde bulundurulunca bu riskin olduğu tahmin edilmektedir.
	Çocuk işçiliği	Tarımda çocuk işçiliği olduğu görülmüştür.
	Çocuk güvenliği	Evlerin fiziki şartlarının çocuklar için uygun olmaması, yol boyuna yakınlıkları çocuklar için güvenli alanların olmadığını göstermektedir.

	Diğer	<p>Bu bölgede ev sahibi topluluğun mültecilere yönelik nefret söylemleriyle karşılaşmıştır. Okulda problem yaşayan mülteci ailelerin şikâyetçi olmaktan korktuğu ve sorun yaşanmaması adına çocukları okula göndermekten imtina ettikleri tespit edilmiştir.</p> <p>Daha önce bölgede yaşanan anlaşmazlıklar sonrasında 'sorun çıkarıcı' Suriyeli ailelerin bölgeden gönderildiği aktarılmıştır. Kalan ailelerin sorun çıkması ihtimalinden kaygılandıkları dile getirilmiştir. Mülteci topluluk üyelerinden bazıları, ev sahibi toplulukla herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını aktarırken, saha ziyareti esnasında ev sahibi topluluğun kullandığı ifadeler ve genel gözlemler bu ifadelerle bölgeden uzaklaştırılma kaygılarından kaynaklı mültecilerin daha yumuşak ve olumlu söylemler kullandığını düşündürmüştür.</p> <p>Ailelere önceliklendirilebilecek ihtiyaçlar sorulduğunda cevaplarının "huzur" olması dikkat çekmiştir.</p>
--	--------------	--

SAHADAKİ İHTİYAÇLARA YÖNELİK KOORDİNASYON ÇALIŞMALARI

Saha çalışmalarıyla detaylı ihtiyaçların tespit edilmesi sonucu Mersin'de yer alan paydaşlarla görüşmeler yapılmış ve bulgular aktarılmıştır. Bu ihtiyaçların karşılanmasına dair yereldeki paydaşlar farklı ihtiyaçlara cevap verme noktasında işbirliği içindedir.

Mültecilerin kayıt sorunları ve bu yüzden hizmetlerden mahrum kalma durumları İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne iletilmiştir. Muhtar ile iletişime geçilmiş ve sonrasında kişilere randevular verilerek kimlik probleminin çözülebileceği aktarılmıştır. Bu süreçte Hayata Destek, tercüme desteği sağlayarak kolaylaştırıcı olacaktır. Alandaki jandarma yetkilisi ve İl Göç İdaresi Müdürlüğü ile görüşülerek, sürecin kimliklerin güncellenmesi için yürütüleceği ve bizim de bilgimiz dâhilinde olduğu; alandan çıkarılmanın söz konusu olmadığı ailelere aktarılmıştır.

Büyükşehir Belediyesi Çevre ve Şehircilik Birim Başkanı ile görüşülmüş, alanların sinek ve böcek problemi aktarılmıştır. Alanların konumu ve iletişim kişisi, bilgileri paylaşılmıştır. Düzenli aralıklarla alanların ilaçlanacağı fakat Göksu Deltası'nda yer alan alanlarda sinek probleminin önüne çok geçilemeyeceği aktarılmıştır.

Bebek bezi, mama konusunda en fazla ihtiyacın tespit edildiği 3. Alanın bilgileri Büyükşehir Belediyesi Sosyal Politikalar Birimi ile paylaşılmış; takip eden 2 haftalık süreçte alana bebek bezi ve gıda desteği Büyükşehir Belediyesi tarafından ulaştırılmıştır.

Silifke İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Şube Müdürü, alanlardan haberi olmadığını iletmiştir. Bölge Okul Müdürü aranarak durum aktarılmıştır. Taşımali sistemin ihale ve program süreçlerinin tamamlandığı ama bu bölge özelinde taşımali sistemi tekrar gündeme alabilecekleri Şube Müdürü tarafından aktarılmıştır. Hiçbir çocuğun okul dışı kalmasına göz yumulmayacağı söylenerek okul müdüründen görüşme gerçekleştirmek üzere randevu alınmıştır. Aynı gün Arkum Ahmet Ünver okul yönetimi ile toplantı gerçekleştirilmiştir. Tarım sahaları gezilerek çocukların okullaşması için gerekli çalışmanın yapıldığını ama istanbul Çiftlik 1'den (en büyük alan) haberlerinin olmadığı bilgisi edinilmiştir. Okulda şu an 40 Suriyeli öğrencinin olduğu ama hiçbirinin düzenli devam etmediği ve bu devamlılığı bir türlü sağlayamadıklarını iletmişlerdir. Okula kaydolan her mülteci çocuğa Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES)¹⁰ kapsamında çanta, kırtasiye malzemelerinin sağlandığı aktarılmıştır. Okul müdürü ile alanın konum bilgileri ve çocuk sayısı paylaşılmıştır. Alan, okul yönetimi tarafından ziyaret edilecektir. Ailelere bu bilgiler aktarılmış ve "kimlik problemimizi hallederseniz biz de çocukları okula kaydederiz" dönüşü alınmıştır.

İŞKUR ile görüşülmüş, tarla, bahçelik gibi kursların açılabilceği ve tüm masrafları İŞKUR'un üstlenebileceği öğrenilmiştir. Mesleki eğitim kurslarına katılan katılımcıların günlük 35 TL ücret alabileceği ve genel sağlık sigortaları yapılacağı bilgisine ulaşılmıştır. Bu kurs sürecinde Sosyal Uyum Yardımının (SUY) kesilmeyeceği bilgisi de teyit edilmiştir. Tarım sahalarına bu bilgi verilip ailelerin fikri alınacaktır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) mevsimlik tarımda çocuk işçiliği projesinin başladığını ve sekreteryasını İŞKUR'un üstlendiği öğrenilmiştir. Bu projenin saha çalışmalarını yürüten Pikolo Derneği yetkilileri ile bir toplantı yapılmıştır. Projenin Tarsus sahasında başladığı ve ilerleyen süreçlerde Silifke sahasına geçilebileceği aktarılmıştır. Projenin odağı, mevsimlik tarım işçisi çocukların okula kazandırılması ve çalışmalarının önüne geçmektir.

10. <https://piktes.gov.tr/>

SGDD - ASAM, Uluslararası Göç Örgütü (IOM), GOAL ve Kızılay ile toplantı yapılmış; sahadan elde edilen veriler paylaşılmıştır. Okul kaydı durumunda çocukların kırtasiye ihtiyaçlarını asam ve GOAL'ün paylaşabileceği konuşulmuştur. Ayrıca kapsamlı bir hijyen kitini ortak bir planlama ile IOM sahaya sağlayabileceğini aktarmıştır. Bunun için IOM'a net bir sayı verilip planlama yapılarak ortak bir çalışma yürütülecektir. Kızılay ile okul kaydı ve çeşitli destek materyallerinin sahada dağıtılmasının Hayata Destek ile birlikte planlanabileceği konuşulmuştur.

COVID-19 aşısı eksikliği kapsamında İl Sağlık Müdürlüğü ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Mevsimlik tarım sahalarına henüz mobil aşılama yapılmadığı aktarılmıştır. Urfa Valiliği'nden göç alan yerlere tarım sahalarının aşılınması ile ilgili bir yazı geldiği ama henüz uygulamanın gerçekleşmediği öğrenilmiştir. Gündeme alacaklarını iletmişlerdir.

Tüm bu çalışmalara ek olarak Hayata Destek Mersin ekibi, alanı belirli aralıklarla ziyaret etmiştir . Bu ziyaretler sırasında 115 kişiye, COVID-19 aşısı, kimlik güncelleme, eğitim hizmetlerine erişim konularında bireysel bilgilendirme gerçekleştirilmiştir. 32 kişi ile cinsel sağlık ve üreme hakları, COVID-19 aşısı, kadınların sağlık hakları, eğitime erişim başlıklarında 9 grup bilgilendirme oturumu yapılmıştır. 137 kişiye ise belediye, il göç, okul için eşlik ve tercüme desteği sağlanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Daha önce hiçbir kurumun ziyaret etmediği, hak ve hizmetlere erişimde büyük problemlerin yaşandığı Silifke/Arkum çadır bölgeleri, detaylı çalışma ve veriler sayesinde diğer kurumların da haberdar olduğu bir saha haline gelmiştir. Pek çok farklı ihtiyacın tespit edildiği alanlarda yereldeki paydaşlar arasında iş birliğinin sürdürülebilir olması çok önemlidir.

Çadır alanlarında fiziki iyileştirme çalışmalarının yapılması, barınma, elektrik, su ve diğer temel yaşam standartları için gerekli hizmetlerin acilen sağlanması gerekmektedir.

Özellikle çocukların çok acil ihtiyaçlarının bulunduğu ve ciddi riskler altında oldukları tespit edilmiştir. Silifke Kaymakamlığı ve Aile, ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile görüşülerek en başta çocukların okullaşması sağlanacak, çocuk işçiliğinin ve çocuk yaşta evliliklerin önüne geçilmeye çalışılacaktır.

Ayrıca çocuklar için alanların daha güvenli hale gelmesi için fiziki risk analizi yapılması ve önlemler alınması gerekmektedir. Aksi takdirde çocuklar su kanallarında boğulma tehlikesi, çadır alanlarında ihmal, istismar, taciz ve diğer çocuk koruma riskleriyle karşı karşıya kalmaya devam edecektir.

Çocuk yaşta evliliklerin önüne geçebilmek için kamu kurumları ve STK'ların iş birliği içinde çalışma yürütmesi önemlidir. Ailelere bilinçlendirme çalışmaları yapılırken yasal yaptırımlar da aktarılmalıdır.

Sağlığa erişim eksikliği önemli bir problemdir. Doğurganlığın yüksek olduğu bu bölgede özellikle kadın sağlığına dönük mobil sağlık ekipleri alanı desteklemelidir. Ayrıca Silifke devlet hastanesi tercüman eksikliği kapsamında güçlendirilmelidir.

Kimlik problemi ailelerin tüm yaşam alanında bir problem olarak görülmektedir. İl Göç mobil ekip ile problem çözülmediği takdirde alandaki kimlik problemlerinin devam edeceği tahmin edilmektedir. Tarım işçilerinin il merkezine yaklaşık 2 saatlik mesafeyi giderek kimliklerini güncellemeleri hem lojistik hem maddi açıdan mümkün görünmemektedir.

Sivil toplum örgütlerinin planlı bir şekilde yapılacak çalışmalara çeviri desteği sunma kapasitesi vardır. Bu konuda iş birliği içerisinde çalışılabilir.

Son olarak yoksulluk sınırının altında yaşam mücadelesi veren ailelerin eğitim, sağlık gibi temel hak ve hizmetlere erişimini sağlamak her kurumun sorumluluğundadır. Kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin iş birliği içerisinde sürecin iyileştirilmesini sağlaması ve takipçisi olması gerekmektedir.

 /HayataDestek

 /HayataDestek

 /Support2life

 /support2life

www.hayatadestek.org | info@hayatadestek.org